

Stanowisko Akademii Młodych Uczonych

w sprawie utrudnień w realizacji projektów badawczych w związku z pandemią COVID-19

Akademia Młodych Uczonych zwraca się z apelem o podjęcie zdecydowanych i skoordynowanych działań w celu ograniczenia negatywnego wpływu pandemii COVID-19 na realizację projektów badawczych finansowanych ze środków Narodowego Centrum Nauki, Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej i Narodowego Centrum Badań i Rozwoju oraz programów własnych Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w tym Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.

Wybuch pandemii COVID-19 spowodował znaczące utrudnienia w realizacji wielu trwających projektów badawczych. W ostatnich miesiącach m.in. znacząco ograniczono pracę laboratoriów oraz odwołano badania prowadzone na oddziałach szpitali. Zamknięcie granic i wprowadzenie kwarantanny uniemożliwiły odbycie zaplanowanych w grantach ekspedycji naukowych czy kwerend archiwalnych. Zwiększone zapotrzebowanie na odczynniki i sprzęt laboratoryjny sprawiło, że znacząco wzrosły ich koszty, a dostawy uległy opóźnieniu.

Jednocześnie przebywający w naszym kraju stypendyści, w tym doktoranci, stażyści podoktorscy i doświadczeni badacze, musieli często przerwać swój pobyt w Polsce. Podobne problemy dotknęły polskich badaczy realizujących badania za granicą. Zatrudnione w projektach osoby otrzymywały wynagrodzenie lub stypendia ze środków grantowych, mimo że zamknięcie jednostek naukowych nie pozwalało na realizację badań lub znacząco je spowolniły. Wreszcie konieczność zapewnienia opieki nad dziećmi zmusiła wielu badaczy i badaczki do ograniczenia aktywności naukowej.

Wobec powyższego Akademia Młodych Uczonych zwraca się z apelem o wprowadzenie rozwiązań, które pozwolą zminimalizować wpływ czynników o charakterze siły wyższej na realizację grantów. Postulujemy w szczególności:

1. Wykorzystanie rozwiązań w zakresie finansowania i harmonogramu wypracowanych już przez agencje badawcze m.in. Francji¹, Niemiec² oraz Unii Europejskiej³ w odpowiedzi na kryzys COVID-19.

Proponujemy zwłaszcza:

a. stworzyć możliwość wnioskowania o przedłużenie terminu zakończenia projektu oraz zwiększenie jego finansowania, jeśli realizacja badań była utrudniona z powodu sytuacji epidemiologicznej;

b. zezwolić na elastyczne przenoszenie środków pomiędzy kategoriami zadań, w tym zwłaszcza na wydatkowanie środków na wyjazdy służbowe w celu sfinansowania wynagrodzeń i stypendiów oraz innych zadań w projekcie.

2. Przesunięcie na wnioszek osób zainteresowanych terminów rozpoczęcia pobytów stypendialnych w programach Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej oraz refundowanie kosztów repatriacji stypendystów i badaczy, którzy zmuszeni byli do opuszczenia z powodu pandemii Polski i innych krajów, w których prowadzili badania.

3. Zniesienie ograniczeń formalnych m.in. w projektach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki, które nie pozwalają na sporządzanie dokumentacji realizacji projektu, w tym sprawozdań, rachunków dla wykonawców itd., wyłącznie w formie elektronicznej.

1 ANR przedłużyła automatycznie okres realizacji projektów badawczych (<https://anr.fr/fr/actualites-de-lanr/details/news/covid-19-prolongation-systematique-des-projets-anr-impactes-par-la-crise-sanitaire/>) i dopuściła przedłużenie umów z doktorantami, stażystami poddoktorskimi itd. (<https://anr.fr/fr/actualites-de-lanr/details/news/epidemie-de-covid-19-prolongation-des-theses-contrats-doctoraux-et-post-doctoraux-impactes-par-la/>).

2 DFG m.in. przewidziała dodatkowe środki na przedłużenie realizacji trwających projektów oraz zezwoliła na zaliczanie w poczet kosztów projektu wydatków poniesionych w związku z odwołaniem imprez naukowych (https://www.dfg.de/foerderung/info_wissenschaft/2020/info_wissenschaft_20_28/index.html).

3 <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/support/faq?type=1;categories=:programme=H2020:actions=:keyword=COVID-19%20outbreak>